

Макуха С. М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету

м. Одеса

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Об'єктивним наслідком стрімких зміни навколишнього світу, які ми спостерігаємо останнім часом, стала відповідна структура економічної системи, що склалася під впливом ліберальної моделі господарювання яка панує в більшості країн світу вже більше тридцяти років. Характерною ознакою такої економічної моделі є всеосяжне домінування фінансового капіталу і, як наслідок, значний вплив фінансових складових на поведінку ринкових агентів та економічну динаміку. Зазначені тенденції посилюються на фоні розгортання четвертої промислової революції [2, с. 7], яка фундаментально змінить наше життя, наш труд та наше спілкування. За масштабами, обсягом та складністю це явище не має аналогів в усьому попередньому досвіді людства.

В результаті прискорився розвиток існуючої системи господарювання і сформувалися її нові риси. У сформованій структурі економіки почали посилюватися суперечності, які особливо гостро проявилися у фінансовій сфері, як найбільш активній та динамічній складовій світового господарства. Критична маса фінансових проблем буквально «підірвала» сучасну цивілізацію [1, с. 7]. Як наслідок, в світовій економіці посилюються наявні і сформувалися нові загрози та виклики, які суттєво ускладнили умови її ефективного функціонування і значно вплинули на можливість подальшого сталого економічного розвитку. Характерною рисою зазначених процесів трансформації світової фінансової системи в умовах глобалізації стала її нерівномірність як в часі, так і в просторі, яка характеризується:

– розривом в потенціалі економічного зростання через нерівномірний розвиток в національних економіках фінансової інфраструктури та фінансових ринків;

– домінуванням США, як локомотиву світової економіки і фінансів;

– перетворенням на рушійну силу глобалізації світових фінансових центрів, більшість з яких за своєю належністю є американськими. Такі фінансові центри задають пропорції розвитку реального капіталу та визначають межі його зростання.

Таким чином, світова фінансова система перетворилася по суті в глобальний спекулятивний конгломерат, що функціонує не в інтересах національних економік, зростання промислового виробництва і рівня життя людей, а в інтересах зміцнення позицій країн «золотого мільярда» [1, с. 8].

Як наслідок фінансової трансформації, сформувалися нові виклики для економіки. Основними з таких викликів є наступні.

1. Відсутність дійсно надійної валюти. В цих умовах Європа переключилася на євро, Південно-Східна Азія акцентувала свою увагу на китайському юані, американці випускають нові, найбільш захищені від підробки долари. Все більше поширюється використання криптовалюти (самою розповсюдженою є біткоїн) увага до якої підігривається високою нестабільністю фінансових ринків як країн, що розвиваються, так і розвинених.

2. В умовах, коли економічна діяльність все більше набуває планетарного характеру, сформувалася господарська модель, яку фахівці часто називають фінансовою економікою, при всеосяжному домінуванні фінансової компоненти, широкому використанні і розповсюдженні похідних фінансових інструментів. В результаті дійсне джерело виникнення багатства приховується за тривалою чередою фінансових маніпуляцій. У підсумку, гроші роблять гроші, а не виконують призначену їм функцію посередника в перерозподілі реальних активів та засобу активізації їх використання, що, у свою чергу, провокує глобальну нестабільність та виникнення криз.

3. Система економічних відносин, що склалася, провокує подальше значне поглиблення розриву в доходах і концентрацію активів під контролем небагатых.

4. Загострення протистояння на сировинних ринках, ринках енергоресурсів, торгові війни набувають вкрай руйнівного характеру.

5. Відсутність чіткої врегульованості відносин в кіберпросторі веде до посилення можливості несанкціонованого доступу в комп'ютерні фінансові системи, і розширення кіберзлочинності.

6. Посилення глобальної нестабільності світової економіки, що має прояв у зростанні диспропорцій (до 10 разів) між базисними параметрами економічної системи – масштабами реальної та віртуальної економіки, значного перевищення фінансової сфери над реальним виробництвом.

Безумовно, зазначені виклики відомі в професійній сфері. Дані проблеми активно обговорюються науковим співтовариством, по ним йде активна полеміка в спеціальній літературі відносно можливостей нейтралізації негативних наслідків трансформації глобальної фінансової системи. В умовах явної кризи неоліберальної економічної моделі ведеться активний пошук майбутньої парадигми економічного розвитку глобальної економіки, що в підсумку покликане вивести світову економіку на траєкторію стійкого економічного зростання. Враховуючи те, що головним джерелом кризисних загроз виступає саме фінансова сфера, з неї потрібно й починати реалізацію програм нейтралізації таких загроз.

Література

1. Акинина В.П. Современные вызовы трансформаций финансовой экономики: теоретическое эссе. // Национальные интересы: приоритеты и безопасность т. 7, вып. 11, март 2011. – С. 7 – 13.

2. Шваб К. Четвертая промышленная революция. [Текст] / К. Шваб. – М.: ЭКСМО, 2016 – 206 с.